

TRAKYA ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYELERİNİN YABANCI DİL SEVİYELERİ İLE YABANCI DİL KULLANIM AMAÇLARI ARASINDAKİ İLİŞKİ

*FOREIGN LANGUAGE USAGE AND LEVELS OF ACADEMICIANS AT
TRAKYA UNIVERSITY*

Handan KÖKSAL*

*Geliş Tarihi: 29.03.2016
(Received)*

*Kabul Tarihi: 01.05.2016
(Accepted)*

ÖZ: Küreselleşen dünyada yabancı dil bilmek iletişim açısından önemlidir, ancak bilginin üretildiği üniversitelerde yabancı dilin konumu temel bir gereksinimdir. Bu araştırmanın amacı öğretim üyelerinin yabancı dil seviyeleri ile yabancı dil kullanım amaçları arasındaki ilişkiyi betimlemektir. Bu çalışma 2014-2015 eğitim öğretim yılında Trakya Üniversitesi öğretim üyelerine uygulanmıştır. Araştırmaya toplam 269 öğretim üyesi katılmıştır. Araştırmada iki ölçekten yararlanılmıştır. Veriler yabancı dil seviyeleri standart ölçme aracı olan 'Diller için Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesi-Ortak Öneri Düzeyleri Genel Basamaklar Kümesi-A1, A2, B1, B2, C1 ve C2' ile elde edilmiştir. Geliştirilen ikinci ölçek ise yabancı dil kullanım alanlarını içeren akademik, eğitim-öğretim ve kişisel amaçlar olmak üzere toplam 17 maddeden oluşmaktadır. Betimsel bir yaklaşımla yürütülen bu çalışma, ilişkisel tarama modelinde gerçekleştirilmiştir. Bunun sonucunda öğretim üyelerinin yabancı dil seviyeleri ile yabancı dil kullanım amaçları arasında belli düzeyde bir ilişki saptanmıştır. Bu araştırmanın sonucunda dil seviyesi arttıkça yabancı dilin kullanım alanların da arttığı eğilimine rastlanmıştır. Veriler yabancı dilde okuma ve yabancı dilde yazma kavramları ile yorumlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Öğretim Üyesi, Yabancı Dil Seviyesi, Yabancı Dil Kullanım Amaçları.

ABSTRACT: In a globalized world, it is important to know a foreign language in terms of communication, but in universities where knowledge is produced, foreign language is a basic requirement. The aim of this study is to describe the relationship between the level of foreign language and fields of foreign language use of academicians. This study was conducted to Trakya University Academicians in the 2014-2015 academic years. 269 academicians participated in the study. Two scales were used in the study. The data were obtained through the standard measurement tool 'Common European Framework for Languages-Common Level Recommendations for General Steps - A1, A2, B1, B2, C1 and C2'. The second scale consists of 17 items including fields of foreign language use, which have academic, educational and personal purposes. This study was carried out on the relational model and conducted with a descriptive approach. Consequently, a certain level was identified between the level of foreign language of academicians and fields of their language use. As a result of this study, it was observed that the more the level was, the

* Doç. Dr., Trakya Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, handankoksal@trakya.edu.tr

more the number of areas of using foreign language increase. The data were reviewed with the concepts of reading comprehension and writing in a foreign language.

Keywords: *Academics, Foreign Language Level, Fields of Language Use.*

1. GİRİŞ

Üniversitelerin birçok görevi vardır. Bunların en temel olanları, bilim ve teknoloji üretmek, bunu üretecek yeterlilikte insan yetiştirmek ve üretilen bilimsel bilgi ve düşünceleri uluslararası alanda yaygın etki yaratmaktır. Bu araştırmada konu edilecek boyut işte bu bilim merkezlerinde zihinsel faaliyet gösteren aydın kesimin ürettikleri bilimsel bilgilerin uluslararası ölçekteki etkileşim boyutudur. Nedeni ise uluslararası etkileşimin yabancı dil yeterliliği ile ilgili de bir durum olmasıdır. Uzun çabalar sonucu elde edilen bir ürünün yaygın etkisinin sağlanabilmesinin bir koşulu da bu çalışmaların akademik ortamlardaki paylaşımıdır. Paylaşımların ulusal veya uluslararası düzeyde, sanal veya gerçek ortamlarda, yazılı veya sözlü iletişimde olmaları kadar üretilen metinlerde kullanılan uzmanlık dili, üst dil ve de yabancı dil de önemli etkenlerdir. İşte bu yabancı dil olgusu gerek akademik amaçlar gerek eğitim öğretim amaçlar gerekse kişisel amaçlar için olsun, bir akademisyenin kullanım alanlarını belirler.

Türkiye'deki üniversitelerde yabancı dilin konumu ile ilgili farklı görüşler mevcuttur. Yaygın görüş yabancı dilin akademik çalışma için bir ön koşul olması gerektiği yönündedir. Bir diğer görüşe göre ise asıl olan bilim alanındaki ilerlemedir. Akademik Kariyerde Bilimsel Yeterlilik Standardı'na (1997) yönelik yapılan çalışmada Türkiye'deki 55 Rektörün konuyla ilgili önerilerine yer verilmiştir. Aşağıda tüm bu öneriler arasından üniversitelerde yabancı dil yeterliliğini ilgilendiren ve aynı zamanda yukarıda adı geçen iki görüşü de yansıtanlar seçilmiş, sınıflandırılmış ve doğrudan verilmiştir:

Akademik yaşamda yabancı dil mutlaka olmalı görüşü:

- Yükseköğretim Kurulu, üniversitelerimizde akademik unvanların kazandırılmasında olmazsa olmaz niteliğinde bazı asgari koşullar belirleyebilir. Örneğin, en az bir yabancı lisanının yüksek bir yetkinlikle bilinmesi, çok sayıda bilimsel çalışma yerine evrensel ölçülerde kabul görebilecek nitelikte asgari üç bilimsel yayın yapılması gibi bazı minimum koşullar Yükseköğretim Kurulu tarafından belirlenmeli ve bu konuda hiçbir biçimde geri adım atılmamalıdır (Hacettepe Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Süleyman Sağlam).

- Akademik hayat başlamadan önce iyi bir dil eğitimi almamış akademisyenlere girecekleri sınavlarda ve akademik çalışmalarında başarılı olabilmelerini sağlayabilmek için çok ciddi dil okulları kurulmalıdır. Bu dil okulları YÖK bünyesinde olabilir. Alınacak dil kurslarına rağmen başarısız olan

akademisyenlerin üniversite ile ilişkilerinin devam ettirilmemesi de sağlanmalıdır (Çanakkale 18 Mart Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Abdurrahman Güzel).

- Doktora yaptıracak öğretim üyelerinde şu koşullar aranmalıdır: Yabancı bir dilde yayınlanmış eser/eserleri bulunmalıdır (Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Osman Tekinel).

Akademik yaşamda bilim önceliklidir görüşü:

- Akademik kariyerde yeterlilik ölçütlerinden birisi olarak yabancı dil de kullanılmaktadır. En az bir yabancı bilmenin yararlarını tartışmak bile gerekmez. Ancak, kimi alanlarda çalışma yapan bireylerin yabancı dil bilmeye gerek olmadan da ulusal, hatta evrensel anlamda yeterliliğe ulaşabilecekleri unutulmamalı, bu özelliğe sahip kişilerin sisteme kazandırılması ve önlerinin tıkanmaması için gerekli düzenlemelerin yapılmalıdır (Anadolu Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Akar Öcal).

Türkiye'deki üniversitelerin yeniden yapılandırma süreci için önerilen bu görüşlerin ağırlıklı olarak uluslararası yayın şartı, merkezi yabancı dil sınavından başarılı olmuş olmak gibi uluslararası standartları kapsadığı görülmektedir. Türkiye dışındaki ülkelerde akademik yaşamında yabancı dilin yerini görmek açısından Avcıoğlu'nun (2011) Türkiye'de akademisyenlerin küresel bilgi üretme ve yaymadaki konumları adlı çalışması ışık tutmaktadır. Bugün Şilili akademisyenler ister doğa bilimlerinde, ister sosyal bilimlerde, isterse beşeri bilimlerde olsun akademik açıdan küreselleşme durumdadırlar. Aynı zamanda belirli konular ya da ilgi alanları çerçevesinde oluşmuş uluslararası ağların içinde yer almakta, uluslararası kongre ve seminerlere düzenli olarak katılmakta, uluslararası dergi ve yayınları izlemekte ve elektronik posta aracılığıyla ilişkilerini sürdürmektedirler (Talavera 2003: 298-299; Akt: Avcıoğlu 2011: 82). Buradan hareketle bir akademisyenin akademik yeterliliğinin yabancı dil yeterliliği ile doğrudan ilgili olduğunu söylemek mümkün.

Ancak madalyonun diğer tarafını da irdelemek gerekir. Karakütük, Tunç, Özdem ve Bülbül (2008) eğitim fakültelerinin öğretim elemanı profili konusunda yaptıkları araştırmada çarpıcı sonuçlar bulmuşlardır. Buna göre araştırmaya katılan öğretim elemanlarının Türkiye'de akademik meslekte yaşadığı varsayılan sorunlardan birinci derecede önemli gördükleri sorun 'Yabancı dil eğitiminin yetersiz olmasına karşın akademik yükseltmelerde yabancı dil koşulunun olması' sorunudur. Araştırmaya katılan 2028 öğretim elemanından 468'i (%23.1) birinci derecede önemli sorun olarak bunu görmüşlerdir. Aynı araştırmada öğretim elemanlarının görev yaptıkları eğitim fakültelerine göre yabancı dil bilme durumuna göre ise araştırmada yine 2028 kişiden 1534'ünün (%75.6) yabancı dil bildiğini 494'nün (%24.4) ise bilmediğini bulmuşlardır. Bu bulgu ile en önemli

soruna ilişkin bulgunun birbiriyle çeliştiğini görmek mümkün. Bu çelişkinin nedenlerinden bir tanesi ‘yabancı dil bilmek’ kavramının bu çalışmada oldukça yüzeysel olarak ele alınması ve yabancı dil bilme ölçütleri kullanılmamasından kaynaklanabilir. Bu açıdan bakıldığında öğretim üyelerinin yabancı dil bilmenin ötesinde yabancı dil seviyelerine göre ilişkilendirilen çalışmalara da ihtiyaç duyulabilmektedir. Akkutay ve Özdemir (2003) öğrenci seçme ve yerleştirme merkezinin dil seviye aralığına göre Gazi Üniversitesi öğretim elemanlarının (n=3256) yabancı dil bilgilerine göre dağılımını betimlemiştir. Buna göre 1866 kişi yabancı dil bildiğini ifade etmiş olup, seviye aralığı şu şekildedir: A seviyesi %16.7, B seviyesi %30.3, C seviyesi %33.8, D seviyesi %14.4 ve E seviyesi %4.9. Tüm bu çalışmalardan ayrılan söz konusu çalışmanın önemi ise yabancı dil seviye aralığına Avrupa Konseyi Ortak Dil Kriterleri Çerçeve Programına göre bakması, bunları kullanım alanlarına göre ilişkilendirmesi ve sadece öğretim üyelerini kapsamıdır.

Konuyla ilgi yapılan diğer çalışmalara bakıldığında, Bilgin’in (2009) Türkiye’de üniversite sorunlarını irdelediği ve üniversite çalışanları konu ettiği bir araştırmada dikkat çekicidir. 992 akademisyenin katıldığı ve 36 sorunun sorulduğu ankete göre akademisyenlerin akademik yükselme sorunu en önemli üçüncü sorun olarak dile getirilmiştir. Buna bağlı olarak yabancı dil puan düzeyinin yükseltilmesi, atıf endeksine giren yabancı dergilerde yayın şartının getirilmesi gibi şartlar özellikle yabancı dille eğitim yapmayan üniversite personeli için öncelikli bir sorun olarak dile getirilmektedir. Aynı araştırmaya göre üniversite içi akademik yükselmelerde karşılaşılan en büyük engel %26.2 ile yabancı dil sorunudur. Adı geçen araştırmada akademisyenlerin entelektüel gelişimi için neyi sıkça yapıldığı da sorulmuştur. Yurt dışında yayınlanan son yayınlara ulaşmak şikkı %26.8 ile üçüncü sırada gelmektedir. En az bir yabancı yayını takip etmek ise çok düşük bir oranda %7.3’te kalmaktadır. Aytaç, Aytaç, Fırat, Bayram ve Keser (2001) akademisyenlerin akademik kariyerini etkileyen faktörler ve çalışma yaşamı konulu araştırmasına 3512 öğretim elemanı katılmıştır. Buna göre özellikle uluslararası alanda yabancı yayın yapan öğretim üye sayısının son derece az olduğunu bulgulamışlardır. Son 5 yılda uluslararası yayınlanmış makalesi olmayan kesim %67 oranında, son 5 yılda uluslararası tebliği olmayanların oranı %69, son beş yılda uluslararası yayınlanmış kitabı olmayanların oranı ise %98’dir.

Tüm bu sonuçlar aslında Türkiye’deki üniversitelerde akademik düzeyde yabancı dilin konumuna farklı bakış açıları olduğunu göstermektedir. Evans’a (2007) göre akademisyenler her toplumda ‘düşünmesi için para verilen’ bir kesimdir. Buna göre düşünme eyleminin hangi dilde yapıldığı, düşüncelerin hangi dilde yazıldığı veya hangi dilde okunduğu konu edilmemektedir. Ancak günümüz dünyasında küresel bilgi kavramı da oldukça yerleşmiştir. Küresel bilgi üreten ve

küresel bilgi tüketen toplumları değerlendirirken konuyu yabancı dil yeterliliği açısından da irdelemek gerekir. Burada yabancı dil yeterliliği kavramı ölçülebilir olması konuya daha sistematik bir bakış açısı getirebilmesi bakımından önemlidir. 2001 ‘Avrupa Diller Yılı’ etkinlikleri kapsamında en son proje çalışmaları olan ‘Ortak Dil Kriterleri Çerçeve Programı (GER = Gemeinsamer europäischer Referenzrahmen für Sprachen / CEF = Common European Framework of Reference for Languages) ve Dil Gelişim Dosyası’ (Europäisches Sprachenportfolio / ESP) kamuoyuna tanıtılmış ve bu yeniliklerin bundan sonra (yabancı) dil öğretimi alanına getirecekleri tartışmaya açılmıştır (Güler, 2005: 92). Bu çerçeve programının etkileri günümüz yabancı dil eğitiminde artarak devam etmiştir. Günümüzde bir kişinin yabancı dil yeterliliği ‘Ortak Dil Kriterleri Çerçeve Programı’ açısından betimlenmektedir. Nitekim Milli Eğitim Bakanlığı Talim Terbiye Kurulu ttkb.meb.gov.tr sitesinden duyurduğu gibi 22.03.2011 tarihinde yabancı dil derslerinin öğretim programlarını Diller için Avrupa Ortak Başvuru Metninde belirtilen A1, A2, B1, B2 ve C1 dil yeterlilik düzeylerinde hazırlandığını ilgili kararlarla kabul etmiştir.

1.1. Araştırmanın amacı

Bu araştırmanın amacı Trakya Üniversitesi örneğinde öğretim üyelerinin yabancı dil seviyeleri ile bu dilin kullanım amaçları aralarındaki ilişkiyi saptamaktır. Bunun için aşağıda yer alan soruların yanıtları aranmıştır:

1. Öğretim üyelerinin yabancı dil seviyesi ile demografik bilgileri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
2. Öğretim üyelerinin yabancı dil seviyeleri ile yabancı dili kullanım amacı arasında anlamlı bir ilişkili var mıdır?
3. Öğretim üyelerinin çalışılan fakülte ile yabancı dili kullanım amacı arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

Bu çalışmayla, öğretim üyelerinin yabancı dil seviyeleri ile bu dilin kullanım alanları arasındaki ilişki ortaya çıkarılarak alan yazınına katkı sağlayacağı beklenmektedir.

2. YÖNTEM

2.1. Araştırmanın modeli

Araştırma ilişkisel tarama modelinde betimsel bir çalışmadır. Surveyler [tarama], kişisel ifadelerle dayalı inançlar ya da davranışlara ilişkin araştırma soruları için uygundur. (Kuş 2009: 44). Kesitsel tarama modeli ise öğretim üyelerinin yabancı dil seviyelerini belirleyebilmeye yönelik kullanılmıştır. Kesitsel tarama araştırmasında amaç, taranan olgunun zaman içerisindeki değişimini değil herhangi bir andaki durumunu tanımlamaktır (Özdemir, 2015: 81). Korelasyonel araştırma,

bazı ilişki türü ya da türlerinin ne dereceye kadar var olduğunu bulmaya çalışır (Büyüköztürk, Kılıç Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel 2014: 15).

2.2. Çalışma grubu

Bu araştırmanın çalışma evrenini, 2014-2015 eğitim öğretim yılında Trakya Üniversitesinin fakültelerinde görev yapan toplam 675 öğretim üyesinden oluşmaktadır. Ancak her bir öğretim üyesine birebir ulaşılamayacağından örneklem alınmasında küme örnekleme yaklaşımından yararlanılmıştır. Küme örneklendirme, çalışılması düşünülen evrende doğal olarak oluşmuş veya farklı amaçlarla yapay olarak oluşturulmuş, kendi içinde belirli özellikler açısından benzerlikler gösteren değişik grupların olması durumunda kullanılır (Yıldırım ve Şimşek, 2008: 105-106). Her bir unvan bir küme olarak değerlendirildiğinde araştırmaya Trakya Üniversitesinden seçkisiz yöntemle toplam 171 Profesörden 26'sı, 137 Doçentten 37'si ve 367 Yardımcı Doçentten 206'sı katılarak değerlendirilmiştir. 675 sayısı evren olarak kabul edildiğinde örneklem 269 ile evrenin ancak %39.85'ini temsil etmektedir. 11 yabancı uyruklu öğretim üyesi ise yabancı dil konularından dolayı çalışmaya katılmamıştır. Amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme tekniği tercih edildiğinden Trakya Üniversitesinin tüm akademik personeli (Okutman, Öğretim görevlisi gibi) çalışmaya dâhil edilmemiştir. Buna göre ölçüt, yabancı dilin aktif olarak akademik alanda, örneğin yabancı dilde yayın okuma ve yazma gibi ölçütlerin olmasıdır. Çalışma grubunu betimlemek gerekirse öğretim üyesi kavramı, yükseköğretim kurumlarında profesör, doçent ya da yardımcı doçent olarak çalışanları kapsamaktadır. A1, A2 dil seviyeleri A olarak, B1 ve B2 seviyeleri B olarak, C1 ve C2 seviyeleri ise C seviyesi olarak alınmıştır. Bunun nedeni, bir kişinin yabancı dil seviyesini A1 ve A2 için 'Temel Dil Kullanımı' olarak, B1 ve B2 için 'Bağımsız Dil Kullanımı' olarak ve C1 ve C2 için 'Yetkin Dil Kullanımı' olarak betimlenmesidir (Diller için Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesi 2013).

2.3. Veri toplama araçları

Öğretim üyelerinin yabancı dil seviyelerini betimlemek için 'Diller için Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesi-Ortak Öneri Düzeyleri Genel Basamaklar Kümesi-A1, A2, B1, B2, C1 ve C2' standart veri toplama aracı kullanılmıştır (Diller için Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesi 2013 ve Avrupa Dil Portföyü, 2011).

Öğretim üyelerinin yabancı dillerini kullanım amacını betimlemek için 3 kullanım alanı içeren (8 maddeden oluşan 'akademik amaçlar için'; 3 maddeden oluşan 'eğitim-öğretim faaliyetleri için' ve 6 maddeden oluşan 'kişisel amaçlar için') 'bağımsız bir veri aracından' yararlanılmıştır. Bu ikinci ölçme aracı ilgili literatür taranarak, farklı fakültelerde görevli öğretim üyelerinden beyin fırtınası aracılığı ile ortak görüşleri benimseyerek ve bir pilot uygulaması gerçekleştirilerek

geri dönütler aracılığıyla geliştirilmiştir. Bir alan uzmanının da değerlendirdiği ölçüm aracının kişiler üstü oluşu ile evrensel nitelikler taşıdığı düşünülmektedir.

2.4. Verilerin analizi

İlişkisel araştırmalarda amaç; değişkenler arasında ilişki olup olmadığını, ilişki varsa bunun düzeyini ve hangi yönde olduğunu belirlemektir. Verilerin analizi SPSS 21.0 ile yapılmış ve %95 güven düzeyinde çalışılmıştır. Dil seviyelerinin demografik değişkenlerle ve yabancı dili kullanım amaçları ile ilişkisi ki kare bağımsız testi ile incelenmiştir. Ki kare testinde beklenen değeri 5'den küçük hücrelerin oranının %20'den büyük olduğu durumlarda elde edilen analiz sonucu geçersiz kabul edilmiştir.

3. BULGULAR ve YORUMLAR

Bu bölümde Trakya Üniversitesi öğretim üyelerinin yabancı dil seviyesi değişkeni üç farklı ilişkilendirmenin incelemesi sonucunda elde edilen bulgulara ve nesnel yorumlara yer verilmiştir. Buna göre yabancı dil seviyesi ile demografik bilgiler, yabancı dil seviyesi yabancı dil kullanma amacı ve yabancı dil seviyesi ile çalışılan fakülte açısından ele alınacaktır.

Tablo 1. Dil Seviyesi İle Demografik Bilgilerin İlişkisi

		A		B		C		İlişki Testi	
		n	%	n	%	n	%	X ²	p
Fakülte	Sağlık Fakültesi	5	29.4	52	31.7	25	28.4	19.781	.001*
	Sosyal Bilimler Fakültesi	2	11.8	66	40.2	50	56.8		
	Fen Bilimleri Fakültesi	10	58.8	46	28.0	13	14.8		
Unvan	Yrd. Doç. Dr.	15	88.2	134	81.7	53	60.2	Test Geçersizdir.	
	Doç.	2	11.8	21	12.8	18	20.5		
	Prof.	0	0.0	9	5.5	17	19.3		
Kıdem Yılı	1-5 yıl	5	29.4	47	28.7	22	25.0	Test Geçersizdir.	
	6-10 yıl	0	0.0	22	13.4	12	13.6		
	11-15 yıl	2	11.8	43	26.2	20	22.7		
	16-20 yıl	5	29.4	23	14.0	15	17.0		
	21-25 yıl	4	23.5	17	10.4	9	10.2		
	26 yıl ve daha fazlası	1	5.9	12	7.3	10	11.4		
Yabancı dil başlama yeri	İlkokul	0	0.0	21	12.8	9	10.2	Test Geçersizdir.	
	Ortaokul	14	82.4	88	53.7	51	58.0		
	Lise	2	11.8	19	11.6	7	8.0		
	Üniversite	0	0.0	20	12.2	12	13.6		
	Dil kursu	1	5.9	6	3.7	4	4.5		
	Kendi çabam	0	0.0	6	3.7	1	1.1		
Yabancı dil öğrenme yeri	Yabancı ülkede	0	0.0	4	2.4	4	4.5	Test Geçersizdir.	
	İlkokul	0	0.0	4	2.4	0	0.0		
	Ortaokul	8	47.1	36	22.0	15	17.0		
	Lise	0	0.0	26	15.9	21	23.9		
	Üniversite	2	11.8	27	16.5	19	21.6		
	Dil kursu	5	29.4	35	21.3	11	12.5		
	Kendi çabam	1	5.9	20	12.2	6	6.8		
	Yabancı ülkede	1	5.9	9	5.5	14	15.9		
Hala dil kursuna gidiyorum	0	0.0	7	4.3	2	2.3			

*p<0.05

Dil seviyeleri ile demografik değişkenlerin ilişkisinin incelenmesi amacıyla yapılan ki kare testi sonucuna göre: Yabancı dil seviyeleri ile öğretim üyelerinin fakültesi arasında istatistiksel anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Buna göre C dil seviyesindeki öğretim üyelerinin çoğunluğu (%56.8) sosyal bilimler ağırlıklı fakültelerde görev yapmaktadır.

Tablo 2. Dil Seviyeleri ile Yabancı Dili Kullanım Amacının İlişkisi

		A		B		C		İlişki Testi	
		n	%	n	%	n	%	X ²	p
Akademik Amaç İçin Kullanım	Makale okumada	Evet	14	82.4	155	94.5	88	100.0	Test Geçersizdir.
		Hayır	3	17.6	9	5.5	0	0.0	
	Makale yazmada	Evet	2	11.8	58	35.4	65	73.9	42.907 0.000*
		Hayır	15	88.2	106	64.6	23	26.1	
	Makale özeti okumada	Evet	15	88.2	152	92.7	88	100.0	Test Geçersizdir.
		Hayır	2	11.8	12	7.3	0	0.0	
	Makale özeti yazmada	Evet	5	29.4	112	68.3	87	98.9	50.551 0.000*
		Hayır	12	70.6	52	31.7	1	1.1	
	Uluslararası bildiri okurken	Evet	14	82.4	130	79.3	85	96.6	13.686 0.001*
		Hayır	3	17.6	34	20.7	3	3.4	
Uluslararası bildiri sunarken	Evet	1	5.9	48	29.3	67	76.1	61.551 0.000*	
	Hayır	16	94.1	116	70.7	21	23.9		
Literatür tararken	Evet	14	82.4	152	92.7	88	100.0	Test Geçersizdir.	
	Hayır	3	17.6	12	7.3	0	0.0		
Kullanmıyorum	Evet	1	5.9	5	3.0	0	0.0	Test Geçersizdir.	
	Hayır	16	94.1	159	97.0	88	100.0		
Eğitim Öğretim Faaliyetleri İçin Kullanım	Ders hazırlarken yabancı kaynaklar kullanıyorum	Evet	12	70.6	123	75.0	80	90.9	10.020 0.007*
		Hayır	5	29.4	41	25.0	8	9.1	
	Dersi yabancı dilde anlatırım	Evet	1	5.9	9	5.5	33	37.5	45.079 0.000*
		Hayır	16	94.1	155	94.5	55	62.5	
Kullanmıyorum	Evet	4	23.5	38	23.2	8	9.1	7.795 0.020*	
	Hayır	13	76.5	126	76.8	80	90.9		
Kişisel Amaçlar İçin Kullanım	E-posta okurken	Evet	13	76.5	148	90.2	88	100.0	14.751 0.001*
		Hayır	4	23.5	16	9.8	0	0.0	
	E-posta yazarken	Evet	8	47.1	124	75.6	87	98.9	34.618 0.000*
		Hayır	9	52.9	40	24.4	1	1.1	
	Basılı eserleri okurken (gazete, dergi, kitap vb.)	Evet	10	58.8	140	85.4	88	100.0	27.678 0.000*
		Hayır	7	41.2	24	14.6	0	0.0	
	İletişim kurarken	Evet	2	11.8	91	55.5	83	94.3	61.277 0.000*
		Hayır	15	88.2	73	44.5	5	5.7	
	Görsel-ışitsel araçları izlerken (TV, radyo, PC vb.)	Evet	9	52.9	130	79.3	85	96.6	24.320 0.000*
Hayır		8	47.1	34	20.7	3	3.4		
Kullanmıyorum	Evet	3	17.6	9	5.5	0	0.0	Test Geçersizdir.	
	Hayır	14	82.4	155	94.5	88	100.0		

*p<0.05

Dil seviyeleri ile yabancı dili kullanım amacının (akademik amaçlar için kullanım) ilişkisinin incelenmesi amacıyla yapılan ki kare testi sonucuna göre: Yabancı dil seviyeleri ile öğretim üyelerin yabancı dili akademik makale yazma için kullanma durumu arasında istatistiksel anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. A dil seviyesindeki öğretim üyelerinin %11.8'i, B dil seviyesindekilerin %35.4'ü ve C dil seviyesindekilerin %73.9'u yabancı dili makale yazmada kullanmaktadır. Yabancı dil seviyeleri ile öğretim üyelerin yabancı dili akademik makale özeti yazması için kullanma durumu arasında benzer şekilde istatistiksel anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. A dil seviyesindeki öğretim üyelerinin %29.4'ü, B dil seviyesindekilerin %68.3'ü ve C dil seviyesindekilerin %98.9'u yabancı dili makale özeti yazmada kullanmaktadır. Yabancı dil seviyeleri ile öğretim üyelerin yabancı dili uluslararası bildiri okuması için kullanma durumu arasında da istatistiksel anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. A dil seviyesindeki öğretim üyelerin %82.4'ü, B dil seviyesindekilerin %79.3'ü ve C dil seviyesindekilerin %96.6'sı yabancı dili uluslararası bildiri okumada kullanmaktadır. Yabancı dil seviyeleri ile öğretim üyelerin yabancı dili uluslararası bildiri sunması için kullanma durumu arasında yine istatistiksel anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. A dil seviyesindeki öğretim üyelerin %5.9'u, B dil seviyesindekilerin %29.3'ü ve C dil seviyesindekilerin %76.1'i yabancı dili uluslararası bildiri sunmada kullanmaktadır.

Dil seviyeleri ile yabancı dili kullanım amacının (eğitim öğretim faaliyetleri için kullanım) ilişkisinin incelenmesi amacıyla yapılan ki kare testi sonucuna göre: Yabancı dil seviyeleri ile öğretim üyelerin ders hazırlarken yabancı kaynaklar kullanma durumu arasında istatistiksel anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. A dil seviyesindeki öğretim üyelerin %70.6'sı, B dil seviyesindekilerin %75.0'i ve C dil seviyesindekilerin %90.9'u ders hazırlarken yabancı kaynaklar kullanmaktadır. Yabancı dil seviyeleri ile öğretim üyelerin dersi yabancı dilde anlatma durumu arasında da istatistiksel anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. A dil seviyesindeki öğretim üyelerin %5.9'u, B dil seviyesindekilerin %5.5'i ve C dil seviyesindekilerin %37.5'i dersi yabancı dilde anlatmaktadır. Yabancı dil seviyeleri ile yabancı dili eğitim öğretim için kullanma durumu arasında yine istatistiksel anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. A dil seviyesindeki öğretim üyelerin %23.3'ü, B dil seviyesindekilerin %23.2'si ve C dil seviyesindekilerin %9.1'i eğitim öğretim faaliyetleri için yabancı dili kullanmamaktadır.

Dil seviyeleri ile yabancı dili kullanım amacının (kişisel amaçlar için kullanım) ilişkisinin incelenmesi amacıyla yapılan ki kare testi sonucuna göre: Yabancı dil seviyeleri ile öğretim üyelerin yabancı dili e-posta okuması için kullanma durumu arasında istatistiksel anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. A dil seviyesindeki öğretim üyelerin %76.5'i, B dil seviyesindekilerin %90.2'si ve C dil

seviyesindekilerin tamamı e-posta okurken yabancı dili kullanmaktadır. Yabancı dil seviyeleri ile öğretim üyelerin yabancı dili e-posta yazması için kullanma durumu arasında benzer bir şekilde istatistiksel anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. A dil seviyesindeki akademisyenlerin %47.1'i, B dil seviyesindekilerin %75.6'sı ve C dil seviyesindekilerin %98.9'u e-posta yazarken yabancı dili kullanmaktadır. Yabancı dil seviyeleri ile öğretim üyelerin yabancı dili basılı eser okuması için kullanma durumu arasında yine istatistiksel anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. A dil seviyesindeki öğretim üyelerin %58.8'i, B dil seviyesindekilerin %85.4'ü ve C dil seviyesindekilerin tamamı basılı dili okurken yabancı dili kullanmaktadır. Yabancı dil seviyeleri ile öğretim üyelerin yabancı dili iletişim kurması için kullanma durumu arasında da istatistiksel anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. A dil seviyesindeki öğretim üyelerin %11,8'i, B dil seviyesindekilerin %55,5'i ve C dil seviyesindekilerin %94.3'ü iletişim kurarken yabancı dili kullanmaktadır. Yabancı dil seviyeleri ile öğretim üyelerin yabancı dili görsel/işitsel araçları izlemesi/dinlemesi için kullanma durumu arasında da istatistiksel anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. A dil seviyesindeki öğretim üyelerin %52.9'u, B dil seviyesindekilerin %79.3'ü ve C dil seviyesindekilerin %96.6'sı görsel-işitsel araçları izlerken (TV, radyo, bilgisayar v.b.) yabancı dili kullanmaktadır.

Tablo 3. Çalışılan Fakülte ile Yabancı Dili Kullanım Amacının İlişkisi

Kategori ve Kategorilere Verilen Olumlu/Olumsuz Cevaplar		Sağlık Fakültesi		Sosyal Bilimler Fakültesi		Fen Bilimleri Fakültesi		İlişki Testi	
		n	%	n	%	n	%	X ²	p
Akademik Amaç İçin Kullanım	Makale okumada	Evet	80	97.6	111	94.1	66	95.7	Test Geçersizdir.
		Hayır	2	2.4	7	5.9	3	4.3	
	Makale yazmada	Evet	47	57.3	42	35.6	36	52.2	10.393 0.006*
		Hayır	35	42.7	76	64.4	33	47.8	
	Makale özeti okumada	Evet	80	97.6	108	91.5	67	97.1	Test Geçersizdir.
		Hayır	2	2.4	10	8.5	2	2.9	
	Makale özeti yazmada	Evet	62	75.6	89	75.4	53	76.8	0,049 0.976
		Hayır	20	24.4	29	24.6	16	23.2	
	Uluslararası bildiri okurken	Evet	64	78.0	99	83.9	66	95.7	9,424 0.009*
		Hayır	18	22.0	19	16.1	3	4.3	
	Uluslararası bildiri sunarken	Evet	37	45.1	44	37.3	35	50.7	3,397 0.183
		Hayır	45	54.9	74	62.7	34	49.3	
	Literatür tararken	Evet	76	92.7	111	94.1	67	97.1	Test Geçersizdir.
		Hayır	6	7.3	7	5.9	2	2.9	
Kullanmıyorum	Evet	2	2.4	4	3.4	0	0.0	Test Geçersizdir.	
	Hayır	80	97.6	114	96.6	69	100.0		
Eğitim Öğretim Faaliyetleri İçin Kullanım	Ders hazırlarken yabancı kaynaklar kullanıyorum	Evet	61	74.4	101	85.6	53	76.8	4,345 0.114
		Hayır	21	25.6	17	14.4	16	23.2	
	Dersi yabancı dilde anlatırım	Evet	11	13.4	19	16.1	13	18.8	0,824 0.662
		Hayır	71	86.6	99	83.9	56	81.2	
	Kullanmıyorum	Evet	19	23.2	15	12.7	16	23.2	4,796 0.091
		Hayır	63	76.8	103	87.3	53	76.8	

Kişisel Amaçlar İçin Kullanım	E-posta okurken	Evet	77	93.9	107	90.7	65	94.2	1,093	0.579
		Hayır	5	6.1	11	9.3	4	5.8		
	E-posta yazarken	Evet	65	79.3	98	83.1	56	81.2	0,461	0.794
		Hayır	17	20.7	20	16.9	13	18.8		
	Basılı eserleri okurken (gazete, dergi, kitap v.b.)	Evet	73	89.0	107	90.7	58	84.1	1,906	0.386
		Hayır	9	11.0	11	9.3	11	15.9		
	İletişim kurarken	Evet	51	62.2	86	72.9	39	56.5	5,696	0.058
		Hayır	31	37.8	32	27.1	30	43.5		
	Görsel-işitsel araçları izlerken (TV, radyo, bilgisayar v.b.)	Evet	65	79.3	101	85.6	58	84.1	1,431	0.489
		Hayır	17	20.7	17	14.4	11	15.9		
	Kullanmıyorum	Evet	5	6.1	4	3.4	3	4.3	Test Geçersizdir.	
		Hayır	77	93.9	114	96.6	66	95.7		

*p<0.05

Fakülte ile yabancı dili kullanım amacının ilişkisinin incelenmesi amacıyla yapılan ki kare testi sonucuna göre: Çalışılan fakülte ile öğretim üyelerin yabancı dili akademik makale yazması için kullanma durumu arasında istatistiksel anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Sağlık fakültesindeki öğretim üyelerinin %57.3'ü, Sosyal Bilimler Fakültesindekilerin %35.6'sı ve Fen Bilimleri Fakültesindekilerin %52.2'si makale yazmada yabancı dili kullanmaktadır. Çalışılan fakülte ile öğretim üyelerin yabancı dili uluslararası bildiri okumak için kullanma durumu arasında da istatistiksel anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Sağlık fakültesindeki öğretim üyelerin %78.0'i, Sosyal Bilimler Fakültesindekilerin %83.9'u ve Fen Bilimleri Fakültesindekilerin %95.7'si uluslar arası bildiri okumada yabancı dili kullanmaktadır.

3.1. Tartışma

Yabancı dil ile demografik bilgilerin ilişkisi ile ilgili sonuçlarda, beş farklı değişkenden sadece fakülte değişkeni istatistikî olarak anlamlı bulunmuştur. Trakya Üniversitesi'ne bağlı tüm 12 fakülteyi Sağlık (Diş Hekimliği, Eczacılık Sağlık Bilimleri ve Tıp), Sosyal (Eğitim, Edebiyat, Güzel Sanatlar, İktisadi ve İdari Bilimler, İlahiyat) ve Fen (Fen, Mimarlık ve Mühendislik) olarak sınıflandırmak mümkün. Bu durumda istatistiksel olarak Sosyal Bilimler kategorisinin öğretim üyelerinin çoğunluğunun C seviyesi, yani 'yetkin yabancı dil kullanma' becerisine sahip olmaları, ancak yabancı dil eğitiminde temel dönüşümler, yani paradigmlar döngüsü ile (Rinder, 2003) ve Postmodern anlayışları ile (Kaikkonen, 2005) yorumlanabilir. Diğer taraftan yabancı dil seviyesi ile unvan, kıdem yılı, yabancı dili başlama yeri ve yabancı dili öğrenme yeri arasında orantısız farklılıklar mevcuttur, ancak istatistikî olarak bir ilişkiye rastlanamamıştır. Recepoğlu ve Ülker Tümlü (2015) yaptıkları araştırmanın sonuçlarına göre üniversite akademik personelin mesleki ve yaşam doyumu arasında orta düzeyde pozitif yönde anlamlı bir ilişki bulmuşlardır, ancak akademik personelin yaşam doyumu düzeyleri, cinsiyete, yaşa, medeni duruma, unvana, hizmet yılına ve buldukları üniversitedeki hizmet yılına göre anlamlı şekilde farklılık göstermediklerini saptamışlardır.

Çalışmanın ikinci sorusu olan dil seviyeleri ile yabancı dil kullanım amacının ilişkili olup olmadığına ilişkin sonuçlara baktığımızda 17 maddeden 12 tanesinin

istatistikî olarak anlamlı çıktığını görmek mümkün. Daha sistematik bir değerlendirmelerin yapılabilmesi için elde edilen bulgular şu derecelendirme işleminin geçerliliği varsayılabilir: Tüm değerler üç kategoriye bölünebileceği için $100 / 3 = 33.3$ ise; %0 ile %33.3 arası çıkan değerler I. kategori, %33.4 ile %66.3 arası çıkan değerler II. kategori ve %66.4 ile %100 arası çıkan değerler III. kategori olarak sınıflandırılabilir.

Akademik amaçlar için kullanım alanlarını yorumlayabilmek için alımlamayı (yabancı dilde okuma) ve üretimi gerektiren becerileri (yabancı dilde yazma) kendi içinde ayırt etmek mümkün. İlişkisel değerle anlamlı fark çıkanlar için: makale yazma ‘üretici derin yazma’, makale özeti yazma ‘üretici yüzeysel yazma’, uluslararası bildiri okurken ‘üretici sözlü aktarım’, uluslararası bildiri sunarken ‘üretici serbest aktarım’ olarak görülebilir.

Bunlara göre yabancı dil seviyesi A seviyesinden C seviyesine yükseldikçe akademik kullanım alanı da üretime yönelik becerilerde de yüzdelik oranda bir artış olmaktadır. Örneğin makale yazma için: A seviyesi I. kategori, B seviyesi II. kategori, C seviyesi ise III. kategori olduğu ortaya çıkmıştır; makale özeti yazma için ise A seviyesi I, B ve C seviyeleri III. kategoride değer almıştır. Alımlayıcı becerilere yönelik etkinliklerde orantısız olarak yüksek oranlar görmekteyiz, örneğin uluslararası bildiri okurken A, B ve C seviyelerin toplamı da en yüksek kategori olan III. kategoride yer almıştır. Yine uluslararası bildiri sunarken A ve B seviyeleri I. kategori, ancak C seviyesi III. kategoridir. Alımlamaya yönelik bu sonuç ile Avcıoğlu'nun bulguları ile de benzeşmektedir. Avcıoğlu (2011) Türkiye'deki akademisyenlerin internet (genel ağ) kullanma davranışlarını ortaya koyduğu çalışmasında, öğretim üye ve elemanlarının akademik çalışmalarında tercih ettikleri veya başvurdukları ilk kaynakların %72 oranında yabancı dilde kitap ve makaleler olduğunu bulgulamıştır. Buna karşın bu araştırmada yabancı dil seviyesi ile akademik kullanım alanları olan makale okuma ‘alımlayıcı derin okuma’, makale özeti okuma ‘alımlayıcı yüzeysel okuma’ literatür tararken ‘alımlayıcı seçici okuma’ ve kullanılmıyorm maddeleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Öğretim üyelerinin eğitim öğretim faaliyet alanları arasında bakıldığında ‘ders hazırlarken yabancı kaynaklar kullanıyorum’ maddesi için A, B ve C seviyelerinin tümü III. kategoridedir (A %70.6, B %75.0 ve C %90.9). Bu durumda yabancı dil seviyesi ölçütüne göre yabancı kaynaklardan yararlanma mevcuttur. Dersi yabancı dilde anlatımda ise ortaya farklı bir sonuç çıkmıştır. Burada A ve B seviyeleri I. kategoride C seviyesi ise ancak II. kategoride çıkmıştır.

Öğretim üyelerinin yabancı dil seviyeleri ilerledikçe bu yabancı dili kişisel kullanım amaçları da artmaktadır. Öğretim üyeleri yabancı dil seviyeleri arttıkça daha fazla e-posta okumakta ve yazmaktalar, basılı eserlerden daha fazla yararlanmaktalar, daha çok iletişim kurmaktalar ve daha ağırlıklı olarak görsel-işitsel araçları izlemekteler. Örneğin I. kategoride bir öğretim üyesi %11.8 oranda, II. kategoride %55.5 oranında ve III. kategoride %94.3 oranında yabancı dilde iletişim kurmaktadır.

Bu akademik kullanım amaçlarını doğrudan ilintili çalışmaya rastlanamamıştır, ancak konuyu dolaylı ilgilendiren bir araştırma desteklemektedir. Aytaç, Aytaç, Fırat, Bayram ve Keser (2001) yaptıkları geniş çaplı araştırmanın sonucunda öğretim elemanlarının yurt dışına çıkıp çıkmadığı incelendiğinde %39'unun yurt dışına gerek bilimsel, gerekse gezi amaçlı hiçbir şekilde çıkmadıkları öğrenilmiştir.

Çalışmanın üçüncü alt problemi olan çalışılan fakülte ile yabancı dili kullanım amacının ilişkisi yorumlandığında toplam 17 maddeden sadece 2 tanesinin anlamlı bir ilişki içinde olduğu görülmektedir. Buna göre bir öğretim üyesinin en temel becerileri alanlarından makale yazma etkinliği en çok sağlık fakültesinde çıkmıştır. Bunu sırasıyla fen ve sosyal bilimleri içeren fakülteler izlemiştir. Burada pozitif bilimlerin beşeri bilimlere oranla yabancı dilde daha fazla makale yazmakta olduğunu görmekteyiz. Uluslararası bildiri okuma etkinliğinde ise fen ile ilgili bölümleri içeren fakülteleri sosyal ve sağlık fakülteleri izlemektedir. Bu sıralamadaki en önemli vurgu fakültelerin tamamının III. kategoride bulunmalarıdır.

3.2. Öneriler

Eğer bir toplumun beyin gücünü üniversiteler oluşturduğundan hareket edilirse aydın kesimin en sivrilmiş, en üst düzeyde kişileri öğretim üyeleri ve bilim adamları olduğu söylenebilir. Üniversiteyi gerçek anlamda üniversite yapan temel öğelerden bir tanesi de bu kurumlarda görev yapan öğretim üyeleri ise, öğretim üyelerine ve tüm akademisyenlere verilecek her türlü akademik yeterlilik desteği çok katmanlı hizmetler bütünü olarak geri dönecektir. Üniversiteler yabancı yayın yapmak isteyen, ancak bu konuda sıkıntı yaşayanlara akademik destek vermelidir. Belli bir seviyede yabancı dilde yayın yapan öğretim elemanlarının dil seviyelerini daha ileri taşınabilmesi için de teşvik etmelidir. Çünkü bu araştırmanın sonucunda öğretim üyesinin yabancı dil seviyesi arttıkça yabancı dili kullanım alanlarının da arttığı sonucuna ulaşılmıştır. Tanker (1997) bilimsel kalkınmışlığın evrensel ölçütler arasında uluslararası düzeyde yayınlanmış bilimsel makale sayısının da varlığına işaret eder. Benzer şekilde Odabaşı, Fırat, İzmirli, Çankaya ve Mısırlı, (2010) günümüzde bilim ve teknolojinin ilerlemesi, İngilizcenin küresel bir dil haline gelmesi gibi trendlerle birlikte e-öğrenme ve yaşam boyu öğrenme paradigmalarının çağdaş akademisyenlik kavramını önemli ölçüde etkilediğini düşünmektedirler. Diller için Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesi'ne göre özellikle C seviyesinde yabancı dil yeterliliğe sahip öğretim üyelerinin varlığının artması, ülkemizde üretilen bilimsel bilginin, bilimsel düşüncenin ve üretilen teknolojilerinin yaygın etkisini de beraberinde getirecektir.

KAYNAKÇA

Akademik Kariyerde Bilimsel Yeterlilik Standardı, Ankara: Başbakanlık Basımevi, 1997.

Akkutay, Ülker ve Özdemir, Çağatay, *Gazi Üniversitesi Öğretim Elemanları Profili*, Ankara, 2003.

Avcıoğlu, Gürcan Şevket, “Türkiye’deki Akademisyenlerin Küresel Bilgi Üretme ve Yaymadaki Konumları”, *Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, 14, 2011, s. 75-94

“Avrupa Dil Portföyü”, 2011, http://www.coe.int/t/dg4/education/elp/ELP-REG/Default_EN.asp (17.02.2016)

Aytaç, Mustafa; Aytaç, Serpil; Fırat, Zerrin; Bayram, Nuran ve Keser, Aşkın, *Akademisyenlerin çalışma yaşamı ve kariyer sorunları*, Bursa: Uludağ Üniversitesi Rektörlüğü, 2001.

Bilgin, Vedat, *Türkiye’de Üniversite Sorunu ve Üniversite Çalışanları*, Ankara: Türk Eğitim-Sen, 2009.

Büyüköztürk, Şener; Kılıç Çakmak Ebru; Akgün, Özcan Erkan; Karadeniz, Şirin ve Demirel, Funda, *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*, 18. Baskı, Pegem, Ankara, 2014, s. 15.

Diller için Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesi, telc, Frankfurt, 2013.

Evans, Gillian. R., *Akademisyenler ve Gerçek Dünya* (1. baskı). İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları 163, 2007.

Güler, Gülten, “Avrupa Konseyi Ortak Dil Kriterleri Çerçeve Programı ve Türkiye’de Yabancı Dil Öğretim Süreçleri”, *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 6 (1), 2005, s.89-104.

Kaikkonen, Pauli, “Fremdsprachenunterricht zwischen Moderne und Postmoderne”, *Info DaF*, 32 (4), 2005, s. 297-305.

Karakütük, Kasım; Tunç, Binali; Özdem, Güven ve Bülbül, Tuncer, *Eğitim Fakültelerinin Öğretim Elamanı Profili*, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi yayın no:25, Ankara, 2008.

Kuş, Elif, *Nicel-Nitel Araştırma Teknikleri*, 3. Baskı, Anı, Ankara, 2009, s. 44.

Milli Eğitim Bakanlığı Talim Terbiye Kurulu Kararı için (ttkb.meb.gov.tr/www/haftalik-ders-cizelgeleri/kategori/7) (21.03.2016).